

2-чи март - Россия Федерацияны Президентин эм КъМР-ни жер-жерли самоуправленясыны Советлерине депутатланы айырыну кюнюдү

2008 жыл, 1-чи МАРТ, ШАБАТ КЮН. №№ 41-42 (17893)

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН
БЕРИ ЧЫГАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ
6 СОМДУ

З.П.Кардангушеви Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла сауғалауу юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

Культурада бла искусствода болтурган экинчи жерин алганды. Аны оксоден Андрей Яри Президентини 2008 жылга борчлары юсюнде аталгын жыйында айтханды. Жыйлынуу КМР-ни Президенти Арсен Каноков бардырганды.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти А. КАНОКОВ.
Налычк шахар, 2008 жылда 26-чы февральда, №21-УП.

КЕНГЕШ

Администрацияланы башчыларыны ишлерине энчи кёрюмдөлеге кёре багъа бичилликти

Апрельден Къабарты-Малкъарны Президентини Арсен Каноков КъМР-ни районларына бла элдерине жангыдан барып башларыкыды. Аны алай этгени республиканы халкыны жашауу не халда болганын, аны проблемаларын кеси кёзю бла кёрюрге онг береди. Арсен Каноков аны юсюнден Къабарты-Малкъарны районларыны администрацияларыны башчылары бла 28-чи февральда Правительствоу ююнде болган тобешююнде айтханды. Ол хар шахарда негизде элде болганындан сора буржукла этгенин, аны тизмелери администрациялагга толтурулу ючюн жиберилгенлерин эсертгенди.

Республиканы башчысы жер-жерде болуу бла шагърей болуу бу амалын арттеден хайырланады. Ол этген буржуклауа рай-онда социальный-экономика халны игилендируу, шахарланы бла элени тапландыруу бла байламдыла. Бу жумушланы толтуруу ючюн керек болган ахча да, районну бюджетинден алынмай, республикалы бюджетинден, Президентини Фондундан да болмоюди. Балтыр хар районнга болуш-лукъга районгын ахча бир неча миллион сомну тутханды.

Ахыры 2-чи беттеди.

Итогла

Къабарты-Малкъар ЮФО-да экинчи жерге чыккъанды

Экономиканы эки баш бөлөмөдө – промышленно-суда бла эл мюлкөдө – халкъа кёре Къабарты-Малкъар ЮФ федеральный округу субъектлерини араларында экинчи жерге чыккъанды. Аны оксоден Андрей Яри Правительствоу 2007 жылда ишини итгаларын эм 2008 жылга борчлары юсюнде аталгын жыйында айтханды. Жыйлынуу КМР-ни Президенти Арсен Каноков бардырганды.

Правительствону бла жер-жерли самоуправленианы органдарыны озган жылда ишлерини хайырландыруу экономиканы битеу бөлөмөдө кёрюмдөлеге игиленгенди, шахарланы бла элени социальный болумлары бла сайламлы бек магганы жумушла тамаллангандыла, Къабарты-Малкъар Республиканы халкыны жашауу ким да эслерча игиленгенди. Анга шагъатха Правительствоу Президенти былай шартла келтиргенди: битеулю регион продуктуну өлчөми 2006 жылдан эсе 6 процентке, промышленность производствону индекс 20,4 процентке, эл мюлкөдө продукцияны чыгъаруу 7,7 процентке өсгенди.

Ол промышленностьну бла эл мюлкю айнаыту жаны бла республика ЮФ федеральный округланы битеу субъектлерини араларында 2-чи жерге чыккъанын чертгенди. Баш капиталга инвестицияла болтурган 1,6 кере көбейгенди. Эл мюлкөдө улуу проекте жашауда бардырылып башлангандыла, автобусланы жайышдыруу «Волжанин-КБР» деген жангы предприятие хайырландырылганды берилгенди. Къурулушта, ол санда жолланы ишлеуе да, подьярда ишлеуе бытырдан эсе 1,3 кере көп тамаллангандыла. Республикада бир жылы ичинде 36 объект хайырландырылганды берилгенди. Арт 15-20 жылны ичинде алай зат республикада биринчи кере болды.

Правительствону озган жылда ишине багъа биче, КъМР-ни Президенти Арсен Каноков республиканы экономикасы ахырыда бла башчыларын чертгенди. «Бек алгъа», дегенди ол, баш магганылы бөлөмөдө-промышленностьда бла эл мюлкөдө хал игиленди, ала терк айнып барадыла. Къурулушта да тамалланган ишлени өлчөми 2006 бла тенгешдиргенде, 30 процент чаклы бирге өсгенди, инвестицияла уа 60 процентке көп болгандыла. Иш хакы ити кесек кёзкоролганды, экономикадан хайыр көлден көп чыгъа тебирегенди. Битеу бюджетте да, ол санда федеральный бюджетте да, напюладан ёдюрөлгөн ахча 6 миллиард сомгъа жетгенди. Гитче предпринимательство бла корешгенлеге къыралдан этилген болуш-лукъ 2005 жыл бла тенгешдиргенде, 15 кереге көбейгенди. Къабарты-Малкъарны бизнесменлери энди къырал алагга болушлукъ этмей къоймазлыгына ышанаргга болушдула.

Ахыры 2-чи беттеди.

Предпринимательство

Фермерле юлгю кёргозтедиле

Россия Федерацияны Правительствоу къабил кёрген «Агропромышленность комплексини айнаыту» миллет проект бла байламлы берилген огланлы хайырлануу жаны бла ахчы кёрюмдөлеге болдурганланы санында Терк муниципальный район энчи жерини алады. Анга шагъатлык этген көп шарт колголе келтиргенде болушду. Ол санда жерчилик, малчылык жаны бла да.

Терки эллиле, энчи илеи предпринимательствени эм фермерле кеслерин шёкюдо заманга тал жарашарда билгенлери хайырландыруу юриюринене фрейда тошорюну юню дайым ёздоре бардыла. Тёрт жолдон артык юйюр башда айтылган миллет проектте тиийишлик жок миллион сомдан артык льгота кредитле алгандыла. Аны хайырланды озган жылны ахырында районда туураланы саны 45 400-ге жетирилгенди. Ол аны алпында жылны кёрюмдөлегенде эсе 900 малгъа асламды.

Районда фермерчиликни айнаыту юсюнден айтханда, юлгюсе Огъары Купт элден Черик Хараровуну «Таракшар» мюлкюн келтиргенде болушду. Ол кредит ахчагъа алганыны колхозну эртеден бери хайырланымлай тургъан фермасын сатып алганды. Фермерни бюгонюкде анда жоюден артык ийнеги кеинде. Урожайындон фермер Арсен Емюкже элдеги ара мюлкө чачылгандан сора баш бурган эски мал оруну къараллык жерлерине тынгылы ремонт этдирип, бюгонюкде анда 70 ийнеги тутды. Малла аш-суу керекли болмайдыла, иги сит береди.

Районну атропромшенность бөлөмюно экономикасына олу къанаттылык магганылы жети тутды. Бөлөмюно хайырлыгынын анылап, ол къанаттылыктык бла кереширге тауушлангенин саны дайым ёсоп барганын белгилеп айтханды. Сёз ючюн, бурунну жыл бла тенгешдирип къабилганды, районда былтыр юй къанаттыланы саны эки бла жарым кереге көбейгенди эм 425 миннге жете кетгенди. Ол а теркичеле озган жылда жети жоо тонна юй къанатлы эт чыгъаргъа онг бергенди. Аржактед фермер Аскерби Дадовуну «Шаудан» деген мюлкю ол жетишмини болдургууга артыкда аслам колшо къошканды. Районда чыгъарылган юй къанатлы этни жарымын ол мюлк бергенди.

Алайда да, районда фермерчилик кючкъаруу ала, агропромышленность комплексини артка къалыудан чыгъарууга басымлы юлюш къошканды. Аны оксоден, районну башчылары ол бөлөмюно айнаытуна тиийишк контролюк эм болушлукъ этил тургъанлары да ахчы себепли болды.

Районун эл мюлк эм аш-азык управлениасына начальниги Улбашланы Хасан билдиргенге кере, башда айтылган проекте тиийишликте 2350 тууар, 540 къой, 112 зат сатылып алынгандыла. Алай бла уа район агропромышленность комплексини айнаытугъа себеп болушк биринчи ахшы аталы этилгенди.

«Агропромышленность комплексини айнаыту» миллет проекте кере, былтыр Черек районун эл мюлк товар чыгъаруучулары 101 сом өлчөмде кредитле алгандыла. Ол ахчаны 72 миллион сом чаклысын адамаланы энчи мюлклерини айнаытугъа къоратылганды.

Баксан районда иги кесек автомобиль жолла болганды себепли эл жерлени транспорт жумушадан излемлери жалчытуу магганысы кётюроледи. Чекленген жууалыгыгы болганды «Баксанрайтранс» обществоу тышындан чакырылганды токъсан авто-транспорт средстволаны хайырландып ишлей эсе да, саулай алып айтханда, кесини борчун толтурады эмда озган жылда, аны алпындагы жыл бла тенгешдиргенде, пассажирлени жорютоюно өлчөми ёсдюргенди. Район администрация уа транспорт паркны жангыртургъа деп турады.

Омарны сохтасы-жамауатны ийнагы
5 бет

Эверестни бойсундуруу мураты барды
5 бет

Айтхылы чамчыбыз бош олтуруу турмайды
6 бет

Суратла ишлейди, мюзеканы окуйдула
6 бет

Ахыры 2-чи беттеди.

Бенефис

Февралынь 27-де Профсоюзланы культура дворчинде бардырылган концертте билет тапкан кыйын эди. Ала бирыйкы алгач окуна сатылып башталган эдиле. Адамла уа сойгөн жырчыларына - КьМР-ни эм Ингуштия Республиканы сыйлы, КьЧАР-ни халкы артисти Газаланы Алимге - эки сагата бля жарымы соелип тынгыларга да ыразы эдиле. Ол кесини чыгармачылык ишини 15-жыллыгын белгилегенди.

Алим «Амистус» ансамблде бек жашай жырлап башлаган эди. Халкы биогонлюкка да атан бхемлик бля айтан Отгараны Омар аны фахмусуна бийик баага бергенди. Ол башдан болмагынына уа бенефиске келгенге энтта да бир кере тиюонгенди. Залга жыйынганылар араларында уа башка республикадан бля ша-

бири эм жарык ферверери бля этгенди. Ызы бля сахнага Алим бу ингирге деп хазырлаган жангы жырларындан бири бля чыгарды. Адамла энтта азызлыкларын аруу гюл кысымыла эм кызыу кыарла бля билдире эдиле.

Аны бу кыуаны бля алгышларга артист нөгөрлери: чамчы Жангораланы Мажит, жырчыла

Уиналаны Аминат Алимни алгышлайды.

- Сен Кьварчайны бля Махкьарны эки кыанаты кыушуса,- дегенди.

Милетини сойгөн артистин саугалагында андан сора да болгандыла. Черек районну администрაციыны башчысы Темизжарыны Махти, Кьшаттау, Огьары Махкьар, Хасания эм Янкий элени администрაციаларыны башчылары Ажоланы Ахмат, Байсыланы Харун, Фрийланы Рамазан эм Газаланы Алим аны жашуанда бу жетишини бля алгышлагандыла эм аландан бир тамалланмаганын ийи - юйдеги болуу - кылып турады да, ол кемчиликни жуукь заманда кетеририн сойгөнлерин билдиргенди.

Ол энтта ыразылыкларын Гезаланы тукумларыны келечилери да айтан эдиле. Ала ол кон ары келген халкыга жашларына алай хурмет этгени ючюн жюрек ыразылыкларын билдиргенди.

Ингирни ахырында уа сьз Алимни кесине берилгенди. Кьуанган жюрегине сыйындыралмаганын артист ары келгенге, жар замандача, аруу сьзле бля ыспас этти, мындан арысында да аланы кьуандыра турурьга сьз бергенди.

ТАПАСХАНАНЫ

Суратланы ТОПГУРАНЫ Кама алгыанды.

КЮННО ХАЛЫ

Март кеп бетлиди

Февраль, ол жылынын ичинде биринчи кере, кертти окукна кысык ай болганын кьргьзгенди. Кече хауаны суукьчулугу -15,-18 градуса дери жеткенди, кюндюз +3,+5 градуса дери жылнын турганы дик. Жаланды айны ахыр кондеринде жаз башы жьлыу кире башлаганы. Кюндюз термометр 10, 12 градус жьлылык кьргьзгенди. Февральда хауаны орта температурасы мардадан 1-2 градуса аз болганы. Айны ичинде жар жерде да кыарны теренили 10-20 сантимет болганлай турганды.

Эрттегини замандача орусдула, грекчиле, чюйтоилгоде, египетчиле, римчиле эм кеп башы миллетледе жангы жьл март айдан башланганда. Бу ай жылыны кезулерини чеклеринде болганы себепли, кышыны, жазны халларында да биркирдеги кесинде. Бурунгуула аны жылныннына артык бек ышанмаганы. Март айда кьк кькюремей, элия чакьса, жап айтханда акь болдукчу деп да айтангы.

Март торло-торло бетлиди. 1993 жылда хауаны температура сьз+26,7 градуса дери жьлынганды, 1985 жылда 10-чу мартда уа термометр 19-чу суукьчулук кьргьзгенди. Быйлык а, метеорологла айтханга кьре, март айда кон торлорене турдукчу. Жылыны кезулерини айны биринчи жарымында алышынрыкьдыла. Кече хауаны температурасы 0,5, кюндюз +7,+12 градуса жетерди. Кюнно халы мартны башында эм ортасында суукь болдукчу. Аны себепли алыкьса кьар жауарьга да болдукчу. Андан ары уа хауа жылнына барлыкьды. Термометр кече -1,+4, кюндюз +11,+18 градус жьлылык кьргьзторюкдю.

Валентина ОРЛОВА, агрометеоролог.

Газетде материал басмаланганы. Не эттилгенди?

Бызынгылыла суу бля кыйналлык туйюлдоле

2008 жылда 6-чы январьда «Заман» газетде Холаланы Марзиятын «Буз а кчанан эрир?» деген ат бля заметкасы басмаланган эди. Анда автор элде болууну, кышмай, кьратмай, тыюонлей кьргьзгенди.

2006 жылны январь айына дери эллиени тазу суу бля жалчытууну борчу район администрაციаны боюнуда болганды. Сууу барган ызыны тап халда тутту, ишлетуу эм ремонт эттиу ючюн а райондагы «Черекмунисервис» муниципал унитар предиятиге жууалы эди. Сууну кьчестоосуна эм ол эллиге дайым да берилити турунда да ол кьварьга керек эди.

2006 жылны январь айындан а, «Россей Федерацианын жер салуу министрлиги» муниципал кьрууну бул принциптерини юсюндөн» 2003 жылда 6-чы октябрьде чьгарылган 131-чи номерли Федеральнй законну 14-чю статьясыны 4-чю пунктуна кьре, эллиени суу

мушчу чекленген жууалыгы болган «Черек ДРСУ» бардырады. Аны финанслары, ишчилери, тийшли техникасы да бардыла.

Жашуа-коммунальнй молнокю обьектлерин 2008-2009 жылда кьз арт- кызы кезиуге кызыруу жаны бля республикалы программага кьре, быйык Бызынгыда суу бьргьылыны эски болганы 500 метри алышындырыллыкьды. Район бюджеттен ахча бөлюнөп, бьргьылыны дагында бир километри жангырыллыкьды.

Бу ишле уа элде суу бля жалчытууну тынгы отур мурат бля бардырыладыла.

Кьар, буз да эрип, кон тюзелгеней, баугент-Бызынгы автотрассалы жолу эм элли ормалары талландырыллыкьды. Битеу башы айтханын ишле юк жьлыны ичинде тамамланьдырылдыла.

ТЕММОНЛАНЫ Махти, Черек району администрაციыны башчысы.

Бизге жазганыбыз

«Ёмюрде кетмезлик жарам кьозгьгалганды»

«Заман» газетини 14-чю февральда чькьган 30-чю номеринде Османланы Хыйсанлы «Нек ашыкьмадым насыбамы?» деген хапары басмаланганды. Ол кеп газет окуучуларын жюреклерин кьозгьгалганды. Анга редакцияга келген писемлода да шагьлык эттедиле. «Кимди терс?» - деген соруну саладыла окуучуула, анга жууап да излейди. Да КьМРде бля биз болгон басмаланганы пьсьмода до бардыла ол соруула, жууапла да.

Хасан ол элден Лейляны алды. Мени аны эшиткенге, жюрегим бек кыйналды, кеп да жьлдиди.

Юк жьл ишлегенден сора мен да элбизге кьайттым, анда эрге да чькьдым. Сабийла да туудула. Баш ием да аман адам туйюлдо, бир зат бля жюрегим хазна кыйнамайды, алай, не кюрөшөм эсе да, мен аны сойломдөм, сойлыкьла да болмай. Аны конун андан кечинглик тилеим.

Ол аруу, жарык, таза, кимини да кьллендирген сезим-суймеклик, не кюрөшөм, не термилдим эсе да, манга экинчи кьре келмеди, кьуандырмады, жьшүмү жарьмады. Кертти айта болууда биринчи суймеклик, жашлыкьча, артка кьайтмайды деп.

Ким биледи кылай болуугуну, заманында, экибизден бирини жюрегимизде болган сезимди айтканьса эди... Биринчи алтамны этерге басынчулук, ангылуу болса эди... Ол озуп кеткен жашлыкьым, аны бля бирге уа биринчи таза суймеклик ичим эсиме туюшеле, жюрегим чачнады, битеу санлармы бирча титирейди. Суймеклик ибизини уа экибиз да бирча өчтүлдюк... Алыбьзга келе турганна нассыны кесибизни кьорьларыбь бля артка тюртдюк...

Письмому ахырында мен Хыйсага, бир жанында, мени жа шурдууда бек аруу сезимини биринчи таза суймекликимиз-симе салгынычюн ючюн сау бол, дегиме. Бирси жанында а, жюрегимден ёмюрде кетмезлик жарам кьозгьгалды...

ТЕММОНЛАНЫ Мариам, Нальчик шахар.

Омарны сохтасы - жамауатны ийнагы

Газаланы Алим бля Сокуьурланы Ольга жьрлайдыла.

харпадан да кьонакьла бар эдиле. Концертин КьМР-ни сыйлы артисти Мухаддин Кумахов бардырганы. Анда жангы эм айткь сойгөн эски жьрла да айтылгандыла. Башланган а жар байрам «Балкьаркы» кьырал фольклор-этнография ансамблнини тьпсөөлөринден

Сокуьурланы Ольга, жаш фахму Аплоланы Жаньната эм башкала келген эдиле. Адамла Ольганы бля Алимни «Роман» деген жьрларына артыкьда жаркь туюбегенди. Алимге битеу халкыны атандан ыспас эте, мындан ары да милетини кьуандыра туруну сойгенин

Кыачылыа

Эверестни бойсундур мураты барды

ЁЛМЕЗЛАНЫ Абдухалимий Мингьимидан артыкь жылыны кийи тау тийресинде кутхариучу болуп ишлейди. Европаны бек бийик тау Тьпслесине чьгарьга келит, кийи алыкьгыга чькьган ити кесегине болушканды. Болорини кьар туюбонден чьгарьганды, башкьларын, акашын, ызылары кьайталмай турганыны энише эширгенди. Ол халда кьлпени ёлмонден кьутхорьганды.

- Быйлык кьарсаган, - дейди Абдухалим, - Минги тауьга ёлгон кыйын кьрөймөйдү. Болсада ол алдаулууду. Не жигит, кьарылуу болган деп, кеп тьпслеге чьга турган эсент да, жангы тауьга ёрлерге десен, биринге кеп башчы элпирге керексе. Хар тауу хауасы, алак башкьларды, тауу кесине тартып, жибермей да кьыдыра бергенди. Тарьхда алыкьса алаа Баксан суу алыкь кетеди. Изей барып, бирини ёлгон Тьпурууну кытында, ташы илинин турганын кьлпеди. Аны жаьбагьа чьгарьга керек эди. Ёлмез улу, белине да жит кысыны черкеге киргендей, толкун уруу, суугь тумалдырады. Алакь болуп, андан ол суу сапалаат кутулады.

Муну саьзынганыбыз, кыйынлыкьга туюшен адамланы кутхара, Абдухалимни жашууна кеп керек кьоркучу болганды. «Ай, бу жол бир кьутулганын эди», - деген кезулерини да аз туйюл эдиле. Болсада, ол жашуу жолуну кыйынлыкьгына да кьвармай, огуруну ишини сайлаьганды да, биогонлюкка да аны бля барды.

Андан сора да, Ёлмез улу аламаат кыачыды, Минги тауьга аламаат жол усталадан бириди. Аны эки тьпслесине да бирден онбөк кьере бергенди. Тарьхда алыкьса алаа элганган адам жьрдуу. Бирем-бирем нечкя кере кьтюрюлгени зинде окукна кьалмаганды. Онбиреуленни шыгыьгынды тьпслеге юч саьгьта чькьганды, бир саьгьта уа ызына кьайтады. Ол жаны бля Абдухалимни жеталган жьрдуу. Кеп бийик чуюканы боисундур келген, дуниягьа атлары айтылган кыачыла да таулу жаша тьнг болуу маьгьандыла. Андан айтыла болуп: «Тауу устасы - тауу», - деп.

Б АЯМ, тауьга арвен Абдухалим кыаньда болуп. Ёлмез улу онтоьуунучу ёмюрде аьтти айтханы кыачы, халкьда жюрегин халпарга кьери, Минги тауьга биринчи чькьган, жарьсуугьа, аты кыаьгыга туюш кьелген Жьпалуаны Тутарны жашы

Жачинни тыюонлей туугандуу. Эьлбрусун халкьда жюрегин эки жьйрымдан артыкь ай барды. Алапдан бири Жачини чькьган тау дегенди.

Тауьга биринчи чькьганыны юсюндөн сорьганыбызда, ушакь нөгөрбиз быйла эсгереди: - Улуу Хорламны кьыркьжылыкь байрамына, Совет Союзун шакарларындан Эьлбруска чьгарьга деп, кеп адам келеди. Ала Онбиреуленни шыгыьгана бардыла. Анда уа атамь эгечинден тууган Хапаланы Хыйса ишлей эди. Ол кон жумуш бля мен да анга барам. Кече сагьат онекиди сора тауьга ёрлерикле хазырланп тейберейди. Эки саьгьтадан кыуам-кыуам болуп, хар жарым саьгьтадан жолга чькьхариучудан сора да, аламаат кыачы да болганды. Ылтыр ол дунияда бек бийик тьпслеге тауу Шьнрю ол аны бек ышангыны ишчилеринден бириди.

Бюгюнлюкде Ёлмез улу, уста кьутхариучудан сора да, аламаат кыачы да болганды. Ылтыр ол дунияда бек бийик тьпслеге тауу Шьнрю ол аны бек ышангыны ишчилеринден бириди. Бюгюнлюкде Ёлмез улу, уста кьутхариучудан сора да, аламаат кыачы да болганды. Ылтыр ол дунияда бек бийик тьпслеге тауу Шьнрю ол аны бек ышангыны ишчилеринден бириди.

Минги тауьга чькьгуу бля байламлы Ёлмез улу бир бек керекки, адамла ага уллу эз бурур затны юсюндөн айты. Ары машина, мотоцикл бля чькьбабыз деп, тауу улуу этедиле. Машина чькьган жерге мен а кылай ёрлөлөм деп, адамла уллу кылай боллады. Бирелерине жук устала аман бардыла. Тау а аллай «батырланы» соймөйдү, тьпслекерин кечмейди. Улуу кьлпюнолку хатысандан кьете ызыларына кьайталмай кьаладыла.

Кыуам жьл мындагы арусул кыачыла, реьбунганыны онучулары экигн этмей турганыла, кьыачы да бириндей, Эьлбрусда бьзакь армурападан ишленген жюру орнаттыла. Жан-жаньнына темир чькькыла бля тартдыра-

дыла, туюбон да ташла бля бегитеди. Аны хапарын эшитип, Абдухалим ёрле чькьзады. Жорну арыбери торлоп юрөшөди, аудуралмайды. Сора, бир жанына турьт, эки уа замал эгечиди деп таууна анлай, туюбонден бир кон уурьганча, жорну мурдоюн бегитип тургана ташла чачылып кетеди. Жор бир жанына ауады. Эьлбрус - сыйлык тауду. Ол учулукуну, хылыкьлыкьны соймөйдү.

Э ЪБРУС тийресинде кьутхариучуулары таматары Тилланы Борис, Абдухалимни тилерини жаратып, кесине иште алады. Алыгы эсе да, чьтуж болмаганды. Шьнрю ол аны бек ышангыны ишчилеринден бириди.

Бюгюнлюкде Ёлмез улу, уста кьутхариучудан сора да, аламаат кыачы да болганды. Ылтыр ол дунияда бек бийик тьпслеге тауу Шьнрю ол аны бек ышангыны ишчилеринден бириди. Бюгюнлюкде Ёлмез улу, уста кьутхариучудан сора да, аламаат кыачы да болганды. Ылтыр ол дунияда бек бийик тьпслеге тауу Шьнрю ол аны бек ышангыны ишчилеринден бириди.

Д УНИАНЫ бек бийик тауна - Эверестге - чьгарьга Абдухалим эртден мурат эте эди. Быйыл аны тамамларьга онг тау болганды. Энди ары барьргьга хазырлана турады. Дунияда бек бийик чуюк болгандан сора да, аны жолу да кыялыны. Сьз ючюн, кыялыныгы бля Эьлбрус экинчи категориягьа саналат эсе, энди ёркерит тауу бешинчи категориягьды. Анга да кьвармай, Ёлмез улу умутуна жетер акьылады.

Дунияны бек бийик тау Кытайны бля Непалны чеклериндеди да, ары барьргьга да кеп ахча керек эди. Анга Атайбийланы Асан, Маккаланы Махти, Саьша Кунаев, Владимир Прохонин болушкандыла. Биз а, таулу жаны мураты толук, кыуанып кьайтырын сакьлайбыз.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Цийкьылань Роза бля Атайбийланы Захиди Огьары Махкьарны 1-чи номерли орта школунда математикадан бля махкьар тьпслен эм литературдан окукхан уста усталазандыла. Ала, кьур дерсин бергенден сора, кеп торлоу жумушала кыташылады. Бу окутуу «Кьуьтура чьгарьмачылыкь школ» - жангы ёмюрно школ» деген сынаутга кыюшугьаны да болдан туйюлдо.

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алганды.

КУЛЬТУРА

Айтхылы чамчыбыз бош олтуруп турмайды

«Не ишлейди шөндө Жан-горазланы Мажит? Кыядагы «Иман» ансамбль? Нек жокду «Салам алейкум»? Ма былай эм анга ушаш согула бля редакцияда көп сөңөшөдө. Алгын нисмоланы аспамарык жазуучу эдиле оокунуучурыбыз, энди уа телефон биринчи жердеди. Аны бля байламлык да терикер тохташды, соруунда да жууап аласа. Хар соругу да бир бири ызындан берирбиз жууапты. Бул жок Мажитни июсонден айтхайкы. Алай бля КъМР-ни, КъЧР-ни да сыйлы артисти, Артида сауганы да лауреаты, Къабарты-Малкъарда чан халарны жарында биринчи солыйн концерт көргөттөн Жангоразланы Мажит сөшөдүм, соруланды да анга бердим.

деген жаңгы диским чыккыгъ-ды. Анда чамла бля жырла, сора спектакльден юзюкө бардыла. Мамайла-ны Фатимат бля мен репетицилада көп көрөшөбүз, аны тап эте койон. Диск Минеральны Воды шахарда ООО «Эвук М» деген фирма-да жаздырылганды, - дегенди Мажит.

Биогонлюкде аны бля Фатиматны жаңгы дискерини токенде сатадыла. Андан сора да, азыр эки аны ичинде бу эки артист бля «Иман» ансамбль Къарачай-Черкесде юч концерт бергенди: Ючкенде, Къарачай, Нарсана шахарлада. Малкъардан келген артистге мында КъМР-ни къардыл университетни ректору Тамбийланы Бурхан, бу окуу мекеманы деканы Ездэнеланы Таусолтан эм аны заместители Башлаланы Муслимат тобегенди эм артистге көзүлук болгъанды, аны болушлук да этгенди. Ар-

тетни ректору Бурхан Нюручюкюне. Орاملа да сайлана турадыла. Ингушула ара шахарлары Магасны ара ораныма Къайсыны атын атагъанлары беллилдиле. Бу огурулу ишин иги ызы энди Къарачайга жетгени да кунандырады. Жууук заманда, мартда, Мажит, Фатимат эм «Иман» ансамбль Усть-Джегугада концерт берликди. Бу жол бизни артистге бизнесменде Лайпанланы Кулина бля Боташланы Расул болушрукдула. Алайды да, Малкъарны чамы, жыры да көзюлю керек Къарачайга атланарыкыгъды. Бизни къаруучу да унутмагъанды. Мажитни айтханына керек, Къарачайдан сора жууук заманда мында да ала концерт берликди.

«Сиз бир суткагъа ненча сагъат жуукълайсыз?» деген соруу бергенбиз.

«Сиз бир суткагъа ненча сагъат жуукълайсыз?» деген соруу бергенбиз.

«Сиз бир суткагъа ненча сагъат жуукълайсыз?» деген соруу бергенбиз.

«Сиз бир суткагъа ненча сагъат жуукълайсыз?» деген соруу бергенбиз.

ОЮМ

Дания - эм насыплы къырал

Насып илэй эсегиз, Даниягъа барыгъыз. Лестерни университетини британлы алимгерини ачыклагъанлыгъа кере, олду дуния башчында бек насыплы къырал. Анда жашагъанлыгъа, жууукларына, къошуларына, коллегаларына иги кедэн къарайдыла, жашаулары ючюндө да ырыздыла. Насыплыкны сезибиз юкюнде, юйде да бир киби ырахатлыкы да сөнуаду. Алай жаланда социаллыгъа система тап къурагъан къыралда болды.

Биз хар зат да сары шинли тишируулары кеплюк бля байламлы болгъан сунуп тургъанбыз, нек дегенде жашауыгъа башкаланды эм, ала бек къуандыла. Аны ючюндө деп, Швецияда уа сары шинли тишируу иги да кеплюк, ала уа келерин аллай бир насыплык санамайдыла, - дегенди Юг Данияны университетини профессору Каар Криксонен.

МА САҢА!

ООН къурткъумурсха ашаргъа чакырады

Къурт-къумурсха окунда да ашды. Талиндада ООН-ну оюну бля бардырылгъан халкъла аралы конференцияда ма аллай чакырыу эшилгенди. Ан-чакыны проблемасын оюзу туруп, экспертле былай оюу этгенди: жарлыл хар нени да ашаргъа керекдиле, ол санда кмамажакъланы, сөнгиркелени, гебенкелени да.

Къурт-къумурсхалада бөксюк, витаминле, минералла бек кеплюкде. Жийиргенмесе, алай бля ашазык проблеманы кетерирге боллукду. Кертиди, Африкада бля Азияны бир-бир жерлеринде къурт-къумурсханы ашай эсепте да, аш-эсэзек проблема уа кетерилмегенди.

«Труд» газетден.

Билим бериле

Суратла ишлейдиле, музыканы окъуйдула

Кюнню жарыгын, дуняны арулуугун кёрюрге теримгендиле, кедэн къынуулуаны саны жылдан-жылгъа кеп бола барды. Нальчикде 3-чю номерли школ-интернатда алай сабийеге энчи класска ачылгъанды. Аны директору Илму эм методика жаңы бля орунбасары Любовь Давыдогъа тобеул, ушак этгенме.

Кёзелери иги кёрмеген неда со къур сабийеге коррекциялы классланы ачыларына ким себеплик этгенди? Бизни республикада кёзелери иги кёрмеген сабийе Георгийский бля Кисловоскеде энчи интернатлада окъуй эдиле. Байыл а КъМР-ни Билим бериле эм илму министрствосуу баштамчылыгы бля бизни интернатда да классла ачыгъандыла. Алагъа энчи мекам да берилгенди.

Былай сабийе бля ишлер ючюн, энчи специалистге керек боладыла. Барымдыла ала? Бизде энчи билимлери

болгъан специалистге жокдула. Интернетни кесинде ишлеген усталаны жаңыдан юйретип мурат бля школда курсл бардырыладыла. Андан тышын да, КъМКУ-ну усталаны усталыкларын ёдорюген институту бля келишим этигенди. Жаз башы ка-никулада усталарыбыз анда окуп башларыкыдыла. Онугузу болса уа, Санкт - Петербургда дефектологланы хазырлагъан курслагъа усталарыбызны иерге деп турабыз. Логопедле бля дефектологларыбыз бек азыла. Кёзелери иги кёрмеген сабийе энчи китала бля окъуйдула. Ала уа жети-

шөмдиле? Бизни библиотекабда алай киталадан алты кири барды. Аланы алыргъа ахчаны республиканы Билим бериле эм илму министрствосуу бергенди. Аланы юсюне жаңгы апаратура да алынганды. Окъудан тышында сабийе не бля керешедиле? Ала саулыкларыни кюлендирерге тренерларлы болгъан спортлагъа жерюйдюле. Осал кёргенлерине да къармай, сурат ишлерге сюедиле, музыка хунерлерин да ёдоредиле. Саулыкларында жартылакълары болмагъан сабийеде ала бля шувуклы жорюедиле. Къыулу сабийенин жоректери такыр болмаз этюрге, къюлдан келгенин этюрге жорюешибиз.

ЭЛЕКУЛАНЫ Хасан.

Жаңгы китап

Ариу ыз къойгъанды

Республикабизны атын иги бля айтдырган жашларыбызгъа ала къызларыбызгъа ала китала дайым да басма-ланганлай турадыла. Виктор Котлоров жыйшадыргъан «Солдат чести и совести» деген да ала аны санларына киреди.

Аны баш жигити Хажпаго Вологирев (1922-1992 жылла) Ата журт урушка къатышканды, кеп сыйлы саугылагъа да тиимши болгъанды. Мамыр жашауда да ол кесини жерин республикабизны тынчытып ашаргъа бергенди. Алайды да, Вологирев КъМАССР-ни ич ишле министрини заместителин борчун жыймары жылы ичинде толтургъанды, дагыда республикабиз ДОСААФ-аны председатели болуп ашаргъа бергенди. Хажпаго Магомметович жашаудан кетгенин онеш жыл болады, алай аны атын шувуклы, тенглерни бюгюн да унутмайдыла. Китаны «Слово товарищ» деген кесвинде

Жаңгы китап

Ариу ыз къойгъанды

Республикабизны атын иги бля айтдырган жашларыбызгъа ала къызларыбызгъа ала китала дайым да басма-ланганлай турадыла. Виктор Котлоров жыйшадыргъан «Солдат чести и совести» деген да ала аны санларына киреди.

Аны баш жигити Хажпаго Вологирев (1922-1992 жылла) Ата журт урушка къатышканды, кеп сыйлы саугылагъа да тиимши болгъанды. Мамыр жашауда да ол кесини жерин республикабизны тынчытып ашаргъа бергенди. Алайды да, Вологирев КъМАССР-ни ич ишле министрини заместителин борчун жыймары жылы ичинде толтургъанды, дагыда республикабиз ДОСААФ-аны председатели болуп ашаргъа бергенди. Хажпаго Магомметович жашаудан кетгенин онеш жыл болады, алай аны атын шувуклы, тенглерни бюгюн да унутмайдыла. Китаны «Слово товарищ» деген кесвинде

Жаңгы китап

Ариу ыз къойгъанды

Республикабизны атын иги бля айтдырган жашларыбызгъа ала къызларыбызгъа ала китала дайым да басма-ланганлай турадыла. Виктор Котлоров жыйшадыргъан «Солдат чести и совести» деген да ала аны санларына киреди.

Аны баш жигити Хажпаго Вологирев (1922-1992 жылла) Ата журт урушка къатышканды, кеп сыйлы саугылагъа да тиимши болгъанды. Мамыр жашауда да ол кесини жерин республикабизны тынчытып ашаргъа бергенди. Алайды да, Вологирев КъМАССР-ни ич ишле министрини заместителин борчун жыймары жылы ичинде толтургъанды, дагыда республикабиз ДОСААФ-аны председатели болуп ашаргъа бергенди. Хажпаго Магомметович жашаудан кетгенин онеш жыл болады, алай аны атын шувуклы, тенглерни бюгюн да унутмайдыла. Китаны «Слово товарищ» деген кесвинде

УЧРЕДИТЕЛЬ:Е: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини бля Правительство

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДАККОЛЕГИЯ:
АЛИКАЛАНЫ Владимир, АППАЙЛАНЫ Музафар (баш редактору орунбасары), БЕПАЙЛАНЫ Муталы (баш редактору орунбасары), БИТТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКУМУЛАНЫ Борис (жууаплы секретары).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору приёмни: 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары: 42-38-21, 42-76-22. Жууаплы секретары: 42-66-85. Секретариат: 40-93-02. Корректорла: 42-63-52

РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ:
Жамауат-политика жашуучу бөлүмө: 42-67-68, 42-24-02. Экономиканы бөлүмө: 42-66-73. Къулураны бөлүмө: 42-68-72. Социаллыгъа политиканы бөлүмө: 42-66-76, 42-27-59. Жаңгы макалабиз бля спортту бөлүмө: 42-26-39, 42-66-71. Писмоаланы, рекламаланы эм билдирүүнени бөлүмө: 42-37-94. Тиманчыланы бөлүмө: 47-31-28. Бухгалтер: 42-38-08. Операторла: 47-26-28, 42-39-65.

Редакция авторла бля къызгъат жорюетмейди. Кюл жамалгъа редакция этигенди эм ала артка къайтарымайдыла.

Газетде басмааланган материалда айтылгъан оюмла редакцияны оюму бля кесимге бек болушукдула. Алай айтгъан хар бир ючюндө Россия Федерацияны басманы юсюнде Законуа тыншымында, материаланы авторлары кесери жууаплыдыла.

Редакция авторла 400 тирет пилгиден (машинка бля жазылгъан 5-6 бет) негиз алмайды.

Газет Басманы эм ала маалымла информацияны эркинликери къоруу жаны бля Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю маилде регистрация этигенди.

Регистрация номер—Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Къулура эм информация коммуникация министрствосуу компьютер службасы закар этгенди.

Газет 1905 жылда Революция аты республикабиз полиграфкомбинатда басмааланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспек. 33

Газетлени иделерне тапшыруу ючюн КъМР-ни почта нысыны федераллыгъа Управлениязы жууаплыды.

Телефонла: 42-66-51, 42-19-97

Газетлени финансылык саттуу ючюн КъМР-ни «Роснечать» акционер общество жууаплыды.

Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кере 19 сагъатта къюл салынады. 21.00 сагъатта къюл салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИНИ ЧЫГАРГАНЫ:
Текуланы Хауа - декоратив редактору; жууаплы секретары орунбасары - Кетечиланы Зулфия; Зесаланы Лида (1-чи бет), Ахундуланы Феруза (6-чы бет), Мисирланы Лейла (2,3,4,5-чи бетле) - корректорла.

Тиража 3750 экз. Заказ № 804

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспек. 5